

„Pomoc dla Polski we wdrażaniu Dyrektywy IPPC”

Wprowadzenie do IPPC oraz najlepszych dostępnych technik

Ministerstwo Środowiska

Małgorzata Typko

*Departament Instrumentów
Ochrony Środowiska*

Pozwolenie zintegrowane – nowy instrument w polskim prawie

- Obowiązująca od 1 października 2001r. ustawa **Prawo ochrony środowiska** wprowadziła lub utrwaliła szereg nowych instrumentów i zasad prawnych mających istotne znaczenie dla prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza takiej, która wiąże się ze znacznym oddziaływaniem na środowisko.
- Zmiana ta jest konsekwencją transpozycji do polskiego prawa unijnej Dyrektywy 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania (kontroli) zanieczyszczeń (**IPPC**).

Zintegrowane podejście w UE

W 1996 roku w Dyrektywie IPPC skodyfikowano nową unijną strategię ochrony środowiska przed oddziaływaniem przemysłu. Dyrektywa IPPC nakłada na operatorów wybranych typów instalacji obowiązek:

- **uzyskiwania *zintegrowanego pozwolenia* – warunkującego możliwość podejmowania i prowadzenia wybranych rodzajów działalności przemysłowej (określonych w Aneksie I do Dyrektywy 96/61/WE);**
- **dostosowywania się do wymagań BAT (Najlepszej Dostępnej Techniki), jako warunku uzyskania *zintegrowanego pozwolenia*;**
- **optymalizowania oddziaływań w celu zapewnienia wysokiego stopnia ochrony środowiska jako całości;**
- **unikania ochrony jednego komponentu środowiska, kosztem zwiększenia zanieczyszczenia innego.**

Priorytety zintegrowanego podejścia

Operator instalacji IPPC musi uwzględniać w swojej działalności następujące priorytety:

- Zapobiegać powstawaniu zanieczyszczeń (oddziaływań, uciążliwości);
- Ograniczać oddziaływania, którym nie można w racjonalny sposób zapobiegać;
- Minimalizować oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska oraz na środowisko jako całość;

oraz

- spełniać wymagania wynikające z *najlepszej dostępnej techniki*

Podstawy prawne

Polskie podstawy prawne dla wdrożenia dyrektywy IPPC stanowią:

- ◆ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.)
- ◆ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.)
- ◆ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. Nr (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.)
- ◆ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z późn. zm.);
- ◆ Akty wykonawcze do w/w ustaw

Podstawy prawne – cd.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. Nr 122 poz. 1055)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2002 r. w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych (Dz.U. Nr 190, poz. 1591);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2003r. w sprawie rodzajów instalacji, dla których prowadzący mogą ubiegać się o ustalenie programu dostosowawczego (Dz.U. Nr 80, poz. 731);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2003 r. w sprawie późniejszych terminów do uzyskania pozwolenia zintegrowanego (Dz.U. Nr 177, poz. 1776).

Ostatnie zmiany prawne

- **Ustawa z dnia 3 października 2003r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. Nr 190, poz. 1865) wprowadziła następujące zmiany, istotne z punktu widzenia pozwoleń zintegrowanych:
 - ✓ doprecyzowanie definicji instalacji oraz prowadzącego instalację;
 - ✓ zmiana art. 207 – obowiązek uwzględniania wymagań określonych w art. 143 także w przypadku istniejących instalacji
 - ✓ skreślono zapis odnośnie obowiązku wykonywania przez akredytowaną jednostkę oceny zgodności z minimalnymi wymaganiami wynikającymi z najlepszej dostępnej techniki,
 - ✓ zrezygnowano z systemu akredytowanych jednostek;
 - ✓ dodano zapis o wydawaniu pozwolenia zintegrowanego po wcześniejszym uzgodnieniu z wojewódzkim inspektorem ochrony środowiska, chyba że organem wydającym to pozwolenie jest wojewoda;
 - ✓ zmiana delegacji do wydania rozporządzenia w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości .

Terminy

Zgodnie z przepisami prawnymi obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego:

- dla nowych instalacji - przed rozpoczęciem użytkowania
- dla istniejących instalacji – w terminach określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska (najwięcej branż ma terminy określone na lata 2006-2007)

Istniejąca instalacja to instalacja, dla której pozwolenie na budowę zostało wydane przed 1.10.2001r. a rozpoczęcie użytkowania nastąpi nie później niż 30.06.2003r.

Nowe obowiązki przedsiębiorców

- Obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego, regulującego nie tylko warunki korzystania ze środowiska, ale również zasady prowadzenia działalności;
- Brak wymaganego pozwolenia zintegrowanego skutkuje wstrzymaniem działalności – jest to więc **rodzaj licencji na prowadzenie działalności**.
- Obowiązek prowadzenia działalności zgodnie z wymogami **najlepszej dostępnej techniki** (BAT).

Najlepsza dostępna technika - definicja

Najlepsza dostępna technika (BAT) to najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie emisji lub, jeżeli nie jest to praktycznie możliwe, ograniczanie emisji i wpływu na środowisko jako całość, z tym że pojęcie:

- a) **„technika”** oznacza zarówno stosowaną technologię, jak i sposób, w jaki dana instalacja jest projektowana, wykonywana, eksploatowana oraz likwidowana,
- b) **„dostępne techniki”** oznacza techniki o takim stopniu rozwoju, który umożliwia ich praktyczne zastosowanie w danej dziedzinie przemysłu, z uwzględnieniem warunków ekonomicznych i technicznych oraz rachunku kosztów inwestycyjnych i korzyści dla środowiska, a które to techniki prowadzący daną działalność może uzyskać,
- c) **„najlepsza technika”** oznacza najbardziej efektywną technikę w osiąganiu wysokiego ogólnego poziomu ochrony środowiska jako całości

Określanie wymagań BAT

Przy określaniu wymagań najlepszej dostępnej techniki każdorazowo uwzględnia się:

- rachunek kosztów i korzyści,
- czas niezbędny do wdrożenia najlepszych dostępnych technik dla danej instalacji,
- zapobieganie zagrożeniom dla środowiska, lub ich ograniczanie do minimum,
- podjęcie środków zapobiegających poważnym awariom przemysłowym lub zmniejszających do minimum powodowane przez nie zagrożenia dla środowiska.

Dodatkowo, przy definiowaniu wymagań BAT dla konkretnej instalacji należy wziąć pod uwagę także:

- lokalne warunki i priorytety środowiskowe;
- warunki techniczno-ekonomiczne.

Określanie wymagań BAT

- Wymogi BAT odnoszące się do poszczególnych instalacji określa się w sposób indywidualny, uwzględniając również – oprócz wymogów ogólnych – ich specyfikę, lokalne uwarunkowania środowiskowe, rachunek kosztów-korzyści, koszty ewentualnej modernizacji lub wdrożenia usprawnień technologii, porównanie z innymi zakładami z danej branży, odniesienie do dokumentów referencyjnych itp.
- warunki korzystania ze środowiska, ustalane w pozwoleniach **nie mogą zalecać stosowania jednej konkretnej techniki lub technologii.**
- Za prawidłowe ustalenie wymogów BAT i ich odpowiednie przetransponowanie na wymogi *pozwolenia zintegrowanego* odpowiada organ wydający dane pozwolenie.

Cel: ochrona środowiska

WAŻNE!!!

- Identyfikowanie i wdrażanie BAT w stosunku do konkretnej instalacji nie jest celem samym w sobie, a ma służyć osiągnięciu maksymalnej możliwej ochrony środowiska jako całości, przy optymalnym zaangażowaniu środków.
- BAT - to nie wymóg zastosowania konkretnego rozwiązania technologicznego, ale parametry ekologiczne i techniczne, które są wyznacznikiem dla osiągnięcia pożądanego celu.

BAT – filozofia a nie standard

BAT jest koncepcją **dynamiczną**, zmieniającą się w czasie. Oznacza to, że i sam proces dostosowywania się do wymogów BAT ma charakter ciągły. Zawsze przecież możliwe jest znalezienie jeszcze lepszych, efektywniejszych czy tańszych metod ochrony środowiska, przede wszystkim poprzez stosowanie się do zasady prewencji, czyli **zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń u źródła**, zamiast inwestowania wyłącznie w często bardzo kosztowne urządzenia ograniczające emisje na wyjściu z instalacji.

Dokumenty referencyjne BAT (BREFy) – rola i znaczenie przy określaniu wymagań BAT

- **BREFy nie mają rangi aktów prawnych i nie są katalogiem jedynie dopuszczalnych do stosowania technologii i sposobów prowadzenia działalności.**
BREFy zawierają dość ogólne zalecenia czy wskazówki, nie określają granicznych wielkości emisji, nie uwzględniają też warunków lokalnych, warunków techniczno-ekonomicznych, czy np. wieku instalacji.
- BREF-y **mogą zatem pomagać przy określaniu poziomów odniesienia** dla prawidłowego definiowania wymogów BAT dla danej instalacji, ale nie są jedynym źródłem wiedzy i przesłanką do podejmowania decyzji odnośnie warunków pozwolenia zintegrowanego.

Instalacje – jakie, ile

- Rozpoznanie przeprowadzone w 2001r. Wskazywało, że liczba instalacji wymagających pozwoleń zintegrowanych na terenie Polski wynosi **ok. 2300**.
- Dane te są aktualnie weryfikowane w oparciu o informacje uzyskiwane z urzędów.

Aktualna sytuacja

- Do dnia dzisiejszego zostało wydanych **8 pozwoleń zintegrowanych**;
- W trakcie rozpatrywania jest ok. **40 wniosków** o wydanie pozwolenia zintegrowanego.

Koszty wdrożenia

- Koszty dla przemysłu – trudne do jednoznaczonego określenia ze względu na konieczność indywidualnego rozpatrywania każdej z instalacji
- W „*Planie implementacyjnym dla Dyrektywy IPPC*” oszacowane na ok. **100 mld zł** (w latach 2002-2010) **z zastrzeżeniem**, że w kwocie tej mieszczą się koszty nie tylko urządzeń ochrony środowiska, ale także działań modernizacyjnych czy zmiany technologii, ponadto kwota ta obejmuje również koszty wdrożenia kilku innych dyrektyw unijnych.

Działania wdrożeniowe

- Szkolenia dla organów wydających pozwolenia zintegrowane oraz organów kontroli
- Projekty pilotażowe
- Opracowanie przewodników, wytycznych (m.in. *„Wytyczne do sporządzenia wniosku o wydanie pozwolenia zintegrowanego”* oraz *„Procedura wydawania pozwoleń zintegrowanych”*) - jako materiałów pomocniczych i informacyjnych dla administracji i przemysłu
- Tłumaczenia dokumentów referencyjnych BAT
- Polska strona internetowa nt. IPPC
- Sukcesywna aktualizacja inwentaryzacji instalacji wymagających pozwoleń zintegrowanych
- Ustanowienie systemu polskich technicznych grup roboczych dla poszczególnych branż przemysłu

Podsumowanie

- Dotychczasowe doświadczenia potwierdzają, że proces wdrażania nowych wymagań jest trudny - nie tylko ze względów technicznych i finansowych, ale także ze względów formalno-prawnych. Trwają prace nad przygotowaniem zmian do ustawy – Prawo ochrony środowiska mających na celu doprecyzowanie przepisów prawnych w tym zakresie.
- Wdrażanie BAT może generować bardzo silny i *summa summarum* pozytywny dla polskiej gospodarki impuls, skierowując w jeszcze większym niż dotychczas stopniu uwagę przedsiębiorców na problemy modernizacji i innowacyjności, które są warunkiem uzyskania lub utrzymania konkurencyjności na wymagającym rynku europejskim i globalnym.

Dziękuję za uwagę

Ministerstwo Środowiska

- ***www.mos.gov.pl***
- ***www.ippc-ps.pl***